

Warszawa, 18 stycznia 2016 r.

03/01/KS/16

Szanowny Pan
Sebastian Chwałek
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych
ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa
Nr fax.: 22 60 142 82

dot. pisma:

DP-I-0231-57/2015/ECH

Dziękując za zaproszenie do konsultacji społecznych, przekazuję uwagi Stowarzyszenia Interwencji Prawnej do **projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie relokacji cudzoziemców w roku 2016:**

§ 2 projektu rozporządzenia – Stowarzyszenie jest zaniepokojone bardzo niską liczbą uchodźców, które państwo polskie planuje przyjąć w 2016 r. w ramach relokacji. W świetle ogólnej liczby uchodźców, którą zobowiązani jesteśmy relokować do Polski do 17 września 2017 r., przyjęcie w 2016 r. zaledwie 400 uchodźców postawi polską administrację przed ogromnym wyzwaniem organizacyjnym w roku kolejnym. Zdecydowanie sugerujemy zaplanowanie harmonogramu relokacji w Polsce pozwalającego na stopniowe i regularne przyjmowanie niewielkich grup osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, np. w odstępach kwartalnych, tak aby liczba osób przyjętych w 2016 i 2017 roku była zbliżona.

§ 3 projektu rozporządzenia

1/ Niezrozumiałe jest w naszej ocenie przeznaczenie środków finansowych na testy pozwalające na weryfikację tożsamości cudzoziemców poza granicami Polski. Chcielibyśmy zauważyć, że art. 5(10) Decyzji Rady (UE) 2015/1523 nakłada na Włochy i Grecję obowiązek identyfikacji, rejestracji i pobrania odcisków palców wszystkich uchodźców w ramach procedury relokacji. Wskazuje to na zbędność ponoszenia tych wydatków przez polskie organy.

2/ W ocenie Stowarzyszenia podział zaplanowanej kwoty wydatków na poszczególne kategorie nie odzwierciedla wagi, jaką w całym procesie odgrywa preintegracja, a następnie integracja relokowanych cudzoziemców. Skuteczne wsparcie tych procesów jest kluczowe, aby jak największa liczba relokowanych cudzoziemców pozostała na terytorium Polski po zakończeniu procedury uchodźczej i skutecznie zintegrowała się z polskim społeczeństwem. Jesteśmy świadomi, iż niezbędne jest zwiększenie zatrudnienia w niektórych urządach, m.in. w Urzędzie ds. Cudzoziemców oraz Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jak również w powiatowych centrach pomocy rodzinie. Jednakże należy mieć na uwadze, iż koszty te zostaną poniesione niemal w całości ze wsparcia finansowego udzielanego przez Unię Europejską w

oparcu o art. 10 Decyzji Rady (UE) 2015/1601, które przyznawane jest – jakkolwiek ryczałtem – jednak „na każdą relokowaną osobę”, co winno sugerować, iż ostatecznymi beneficjentami owych środków powinni być uchodźcy. Tymczasem zaledwie 18% tej kwoty zostanie w 2016 roku przekazanych bezpośrednio na integrację cudzoziemców. Dysproporcja taka byłaby do pewnego stopnia usprawiedliwiona, jeśli zamysłem projektodawcy było „zainwestowanie” niejako w kadrę urzędniczą w pierwszym okresie, gdy liczba osób relokowanych będzie jeszcze niewielka i można się spodziewać, że nie będzie dużej potrzeby sięgania po środki przeznaczone na integrację albowiem do końca roku toczyć się będą jeszcze procedury o nadanie ochrony międzynarodowej. Jednakże jeśli miałyby być to w ocenie projektodawcy słuszny algorytm, który zostanie zastosowany również w 2017 roku w ten sposób, iż z każdego 6000 EUR przeznaczonych na jedną osobę relokowaną, przeważająca część środków będzie finansować funkcjonowanie organów administracji publicznej, w ocenie Stowarzyszenia takiego podziału nie da się usprawiedliwić.

3/ Uzasadnienie projektu rozporządzenia nie udziela odpowiedzi na pytanie, jakiego rodzaju stanowiska zostaną utworzone w ramach zwiększania zatrudnienia w organach administracji publicznej. Z ostrożności wskazujemy na konieczność zapewnienia fachowej (i pozbawionej barier językowych) pomocy psychologicznej zarówno osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, jak i po jej otrzymaniu, oraz potrzebę zapewnienia osobom relokowanym wsparcia tłumaczy nie tylko w toku prowadzonych postępowań administracyjnych, ale i w codziennej komunikacji z administracją (np. w powiatowych centrach pomocy rodzinie, ośrodkach pomocy społecznej), służbą zdrowia i w innych sytuacjach życia codziennego. Przypominamy jednocześnie o roli, jaką w skutecznej integracji mogą odegrać finansowani ze środków państwowych mentorzy, jak i odpowiednio przeszkoleni doradcy zawodowi.

4/Nie znajdujemy w planowanym budżecie propozycji rozwiązania najpoważniejszego z punktu widzenia integracji problemu, z jakim borykają się przebywający w Polsce uchodźcy, czyli niemal całkowitego braku dostępu do mieszkalnictwa. Uchodźcy bardzo często są bezdomni, zagrożeni bezdomnością lub żyją w warunkach substandardowych, wynajmując najtańsze mieszkania/pokoje – przeludnione, niedoposażone, zimne, zagrzybione – które nie zaspokajają ich potrzeb mieszkaniowych, co bardzo negatywnie odbija się na ich codziennym funkcjonowaniu, w tym na możliwości zapewnienia właściwych warunków rozwoju dla dzieci¹. Takie warunki zdecydowanie zmniejszają szansę na integrację tych osób z polskim społeczeństwem. Zagwarantowanie w planie wydatków niewielkiej pozycji na pokrycie dodatków mieszkaniowych niestety nawet w najmniejszym stopniu nie rozwiązuje powyższego problemu. Prawo do dodatku mieszkaniowego przysługuje uchodźcom, o ile spełniają kryteria wynikające z ustawy o dodatkach mieszkaniowych i dotychczasowe doświadczenie pokazuje, że wysokość przyznawanego na tej podstawie dodatku jedynie w bardzo nielicznych przypadkach i tylko w minimalnym stopniu przyczynia się do poprawy ich sytuacji mieszkaniowej. Rozwiązaniem tego problemu wydaje się jedynie zapewnienie adekwatnej puli tanich mieszkań (np. z zasobów lokalowych gmin) dla uchodźców lub przeznaczenie pokaźnych kwot na dopłaty do wynajmu mieszkań na wolnym rynku oraz pomocy pracowników socjalnych w poszukiwaniu mieszkań. Organizacja tego rodzaju wsparcia powinna spoczywać na administracji lokalnej, jednak środki na to muszą zostać zapewnione w budżecie centralnym.

Z poważaniem,

Katarzyna Słubik

Członkini Zarządu

¹ Por. A. Chrzanowska, I. Czerniejewska, „Mieszkamy tutaj, bo nie mamy innego wyjścia...”. Raport z monitoringu warunków mieszkaniowych uchodźców w Polsce, „Analizy Raporty Ekspertyzy Stowarzyszenia Interwencji Prawnej” 2015, nr 2.